

Program för Klimatneutrala Umeå 2040 (version för år 2025)

Inledning

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040.

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040¹, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser. Som ett delmål beslutades att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025².

Umeå kommunkoncern genomförde 2021 en första nulägesanalys³ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för 2025:

Fokusområde 1 - Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 – Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder och i Umeå ska det finnas förutsättningar för ytterligare 2000 bostäder per år, utbyggnad av den kommunala servicen, och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att

¹ Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

² Klimatneutral kommunkoncern 2025 – Kommunkoncernen utsläpp av växthusgaser ska minska och ska vara minst 85 % lägre år 2025 än utsläppen år 2019. Det kan ske med hjälp av bland annat cirkulära materialflöden och återbruk, hållbart resande och transporter, grön energi och energieffektivisering. (Umeå kommunkoncern följer samma definition som Sveriges klimatmål. Det finns dock inget nuläge för 1990 varav Umeå kommun använder 2019 års tillgängliga data som basår.)

³ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 – Energi, el och fjärrvärme

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Fokusområde 4 – Cirkulär ekonomi

För att klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 – Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation liksom etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta måttetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

Indikatorer

Indikator	Status	Mål 2025	Långsiktigt mål (2030/2040)	Källa
Förändring av territoriella utsläpp av CO ₂ e jmf basår 1990, %	-34% (2021)	-	-85% (2040)	SMHI Nationella emissionsdatabasen
Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt, scope 1 och 2, kton CO ₂ e	94 kton (2022)	14 kton*	Minska	Klimatberäkning för kommunkoncernen
Andel hållbart resande (buss, cykel, gång) i Umeås tätort, %	50 % (2022)	65 %	Öka	Kommunövergripande resvaneundersökningar
Energianvändning av flytande icke förnybara bränslen, MWh per invånare	7,92 MWh per inv. (2021)	-	Fossilfria drivmedel (2030)	SCB Kommunal och regional energistatistik

*motsvarar 85 % mindre utsläpp än år 2019

Riktade verksamhetsutvecklingsanslag för klimatneutralitet

Anslag (tkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan		
			2026	2027	2028
Utvecklingsanslag klimatneutralitet	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000

Relaterade dokument

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2003)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)
- Parkeringsprogram (KS 2013)
- Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)

- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser (KF 2009)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)

Övriga relaterade dokument

- Program för social tillväxt
- Program för social hållbarhet
- Resepolicy

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan 2018–2022 (Bostaden 2017)
- Affärsplan 2020–2024 (Vakin 2019)
- Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskat klimatpåverkan (UPAB)
- Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskad miljö- och klimatpåverkan (Umeå Energi)
- Hållbarhetspolicy (Umeå Energi)
- Hållbarhetsstrategi (Bostaden, ej beslutat)
- Kollektivtrafikplan inkluderar hantering av miljöambitioner (Kollektivtrafiken 2020)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicyn/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi
- Umeå Klimatfärdplan

Tilläggsuppdrag relaterade till program för Klimatneutrala Umeå 2040

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag 2023:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett inrättande av ett klimatpolitiskt råd.

Tilläggsuppdrag 2022:11 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer.